10. Dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi

Önder POTUR[1]

APA: Potur, Ö. (2023). Dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (33), 126-150. DOI: 10.29000/rumelide.1283685

Öz

Temel dil becerileri olarak dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerileri ana dili öğretiminde başlıca öğrenme alanlarıdır. Bu dil becerilerinden anlama, yorumlama ve değerlendirme süreçlerini kapsayan dinleme becerisi iletişim kurmanın ve öğrenmenin temel yollarından biridir. Günlük hayatımızda en çok kullanılan becerilerden biri olan dinleme becerisi üzerine yerli ve yabancı literatürde birçok akademik araştırma yapılmıştır. Bu akademik araştırmaların önemli bir bölümünü de üniversitelerde yapılan tez çalışmaları oluşturmaktadır. Bu çalışmada 2011-2020 yılları arasında dinleme becerisi üzerine yapılan 134 yüksek lisans ve 41 doktora tezi olmak üzere toplam 175 lisansüstü tez incelenmiştir. İncelenen lisansüstü tezler araştırmanın yapıldığı yıl, üniversite, ana bilim dalı, hedef kitlesi, ilişkili dil becerisi, yöntem ve konu eğilimlerine yönelik meta-analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda en fazla tez çalışmasının 2019 yılında (f=49), en fazla tezin Gazi Üniversitesinde (f=23) ve Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dallarında (f=96) yapıldığı, hedef kitleye göre en çok ortaokul öğrencilerinin (f=56) tercih edildiği, ilişkili olduğu dil becerisi alanı açısından sadece dinleme becerisi (f=71) üzerine yapılan tez çalışmalarının daha çok olduğu, araştırmalarda yöntem olarak en çok deneysel yöntemin (f=58) kullanıldığı ve tezlerin konu eğilimlerine göre daha çok yöntem, strateji ve teknikle (f=45) ilişkilendirildiği anlaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre başta dinleme becerisi olmak üzere temel dil becerileri ile ilgili yapılacak çalışmalara yönelik öneriler verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Dinleme, dinleme eğilimleri, temel dil becerileri, YÖK Tez Veri Tabanı

Examination of postgraduate theses on listening skill

Abstract

Listening, reading, speaking and writing skills as basic language skills are the main learning areas in mother tongue teaching. Listening, which includes the processes of understanding, interpretation and evaluation, is one of the basic ways of communicating and learning. Many academic studies have been carried out in the domestic and foreign literature on listening skill, which is one of the most used skills in our daily lives. An important part of these academic researches is thesis studies conducted at universities. In this study, a total of 175 postgraduate theses, including 134 master's and 41 doctoral theses, on listening skills between 2011 and 2020 were examined. The examined postgraduate theses were evaluated using the meta-analysis method for the year the research was conducted, university, department, target audience, related language skills, method and subject trends. As a result of the research, it was understood that the most thesis work was done in 2019 (f=49), the most thesis was done in Gazi University (f=23) and the Turkish and Social Sciences Departments (f=96), the most secondary school students (f=56) according to the target audience is preferred, there are more thesis

[1] Öğr. Öğr. Dr., Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Türk Dili Bölümü (Balıkesir, Türkiye), opotur@bandirma.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-8805-6871 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 27.01.2023 kabul tarihi: 20.04.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1283685]

studies on only listening skill (f=71) in terms of the language skill area it is related to, the experimental method (f=58) is mostly used as a method in the researches and theses are more associated with methods, strategies and techniques (f=45) than subject tendencies. According to the results of the research, suggestions are given for the studies to be done on basic language skills, especially listening skills.

Keywords: listening, listening tendencies, basic language skills, YÖK Thesis Database

1. Giriş

Ana dili öğretimi, ilkokul ve ortaokulda öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesini amaçlamaktadır. Bu amaca yönelik okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin kazandırılması ile ilgili uygulamalar yapılmaktadır. Öğrencilerin beceri kazanmasına yönelik bu uygulamalar, ilkokul birinci sınıftan itibaren öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olarak devam etmektedir (Sever, Kaya, Aslan, 2006). Bu dil becerilerinden dinleme hem diğer dil becerilerinin kazandırılmasında hem de bireyin sosyal ilişkilerinde önemli bir yeri bulunmaktadır.

Dinleme ile ilgili birçok tanım yapılmıştır. Göğüş'ün (1978) tanımına göre dinleme, bireyin işittiğini anlamak amacıyla dikkatli bir şekilde konuşmayı izleme çabasıdır. Demirel (1996), dinlemeyi konuşan kişinin vermek istediği mesajı, eksiksiz olarak anlayabilme ve söz konusu vericiye karşı tepkide bulunabilme etkinliği olarak ifade etmektedir. Engin ve Birol (2000), dinlemenin tanımını seslerin farkında olmayla ve onlara dikkati vermeyle başlayan, belli işitsel işaretlerin tanınması ve hatırlanmasıyla süren ve anlamlandırılmasıyla son bulan psikolojik bir süreç olarak dile getirmektedir. Sever (2000), işittiğimizi anlamak ve saklamak veya işittiğimizi anlamak amacıyla dikkat harcamak şeklinde tarif etmiştir. Özbay'ın (2005) tanımında dinleme, iletiyi gönderen bireyin ilettiği mesajları doğru bir şekilde algılama etkinliği olarak geçmektedir. Calp (2010)'e göre dinleme konuşmacının seslerini duymak, söylediklerini anlamak, gerekli olanları ve olabilecekleri alıp saklamak için sesler ve söylenenler üzerinde dikkati yoğunlaştırmaktır. Güneş (2013) ise ses, müzik, gürültü, konuşma gibi sesli uyarıcıları işitmek, anlamak ve zihinde yapılandırmak için kulak ve beynimizde yürütülen karmaşık bir süreç olarak tanımlamaktadır. Bu tanımlardan dinlemede duyulan sesleri seçme işlevinin olduğu, birden fazla ses içerisinden bazılarının seçildiği, bundan dolayı dinlemenin bilinçli bir uygulama olduğu söylenebilir.

Kurudayıoğlu ve Kiraz'a (2020) göre dinleme, doğuştan gelen bir beceri değildir; bu nedenle doğal bir süreç de değildir. Bireyin dinlediğini anlamlandırabilmesi için her şeyden önce dinlediği dile dair zihninde bir girdinin olması ve belli düzeyde dünya bilgisine sahip olması gerekmektedir. Bireyin öncelikle fizyolojik olarak hazır bulunması, daha sonra ise dinlediklerini zihninde anlamlandırması ile dinleme süreci gerçekleşmektedir. Bu unsurların olmaması halinde dinleme süreci gerçekleşememektedir. Dinleme becerisi; okuma, konuşma ve yazma becerileri gibi öğrenilerek sonradan kazanılan bir beceridir (Yüksel, 2010). Dinleme becerisinin gelişimi için eğitim gerekmektedir. Okulda dinleme eğitimi almış bir birey ile dinleme eğitimi almamış bir bireyin, dinleme becerisinin gelişimi yönünden farklılık göstermesi doğaldır (Kara, 2021).

İnsanlar sözlü iletişimde çeşitli sesler çıkarmakta ve bu sesler alıcı tarafından fark edilmekte ve dinleme süreci başlamaktadır. Bu süreç içerisinde paylaşma, bilgi alma ve çevreyi anlama gibi aşamalar vardır. Dinleme, iletişim kurma ile beraber anlama, öğrenme ve sosyal becerileri geliştirmeye yönelik önemli bir beceridir (Güneş, 2013). Çocuklar dinleme sürecinde bilgi edinerek zihinsel becerilerini geliştirirler.

Dinleme becerisi edinen çocuk, bu beceriyi sosyal hayatında bir araç olarak ömür boyu kullanacaktır. Bundan dolayı çocukların dinleme becerisini küçük yaşlarda geliştirmesine önem verilmelidir. Dinleme eğitimine çocuk daha anne karnında iken başlanabilir. Yapılan çalışmalar, bu çağlardaki çocuklar için anneye çocukla konuşma eğitiminin verilmesinin önemini, babanın da anne karnındaki çocukla konuşmasının ileride babanın sesini tanımasına katkıda bulunduğunu ortaya koymaktadır (Yalçın, 2002). Okul öncesi çocuklarda ise dinleme eğitimi aile içinde gerçekleşmektedir. Okul öncesine ait bilgilerin azımsanmayacak bir kısmı dinleme yoluyla elde edilmektedir. Okullarda öğrenme ve zihin becerilerini geliştirme uygulamalarının temel aşamasında dinleme becerisi önemli bir yer tutmaktadır. Okulda, işte, hayatta olumlu ilişkiler kurmanın ve başarılı olmanın yolu bireylerin iyi birer dinleyici olmalarından geçmektedir. Böylelikle anlaşmazlıkların büyük oranda ortadan kalkmasına ve toplumda sağlıklı bir iletişim ortamının oluşmasına katkı sağlanacaktır (Doğan, 2011). Sosyal hayattaki dinleme becerisinin sağlamlığı da örgün eğitim kurumlarında dinleme eğitimine verilecek öneme bağlıdır. Öğrencilerin dinlediklerini anlamasında, ayırt etmesinde, eleştirip değerlendirmesini sağlayacak becerilerin kazandırılmasında ana dili öğretimine önemli işler düşmektedir (Calp, 2010).

Yapılan çalışmalar bireyin günlük hayatında dinlemeye önemli bir zaman ayırdığını göstermektedir. Bir insanın günün yüzde doksanlık kısmında konuşma, dinleme ve yazma ile meşgul olduğunu ve bu sürecin yüzde yetmişlik bölümünü dinlemenin oluşturduğunu gösteren araştırmalar vardır (Dennu vd. 1995: 17, akt. Ungan, 2013, 147). Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırma, bir ilkokul öğrencisinin gününün %90'ını başta öğretmenleri olmak üzere birilerini dinleyerek geçirdiğini ortaya koymuştur (Yangın, 1999: 30, akt. Ungan, 2013: 148). Minnesota Üniversitesinde dinleme ile ilgili yapılan bir araştırmada insanların günlük iletişim içerisinde %9 yazdığı, %16 okuduğu, %30 konuştuğu ve %45'inde ise dinlediği ortaya çıkmıştır (Ailes, 1996: 69, akt. Yıldız vd., 2010: 179). Yine yapılan araştırmalar bir insanın diğer insanlarla geçirdiği sürenin %42'sini dinlemeyle geçirdiği, bir öğrencinin öğretmeni ve arkadaşlarını günde 2,5-4 saat arası dinlediği, okul başarısının önemli ölçüde dinleme becerisine bağlı olduğu dile getirilmiştir (Göğüş, 1978, akt. İşeri, 2008, s. 160). Ergin ve Birol (2000) de ABD'de yapılan bir başka çalışmada bir ilkokul veya ortaokul öğrencisinin okulda zamanının %50'sinde dinlediğini, üniversitede ise bu dinleme oranın %90'a çıktığını ifade etmiştir.

Batı'da 1920 yılından sonra ilk, orta, yükseköğretimde ve iş hayatında dinleme eğitiminin önemine yönelik birçok araştırma yapılmıştır (Duker, 1966). Amerika Birleşik Devletleri ve Batı Avrupa ülkelerinde 1923-1963 yılları arasında dinleme becerisine yönelik 107 yüksek lisans ve 128 doktora tez çalışması hazırlanmıştır (Doğan, 2011). Önemli bir kısmı 1950 ile 1960 yılları arasında gerçekleştirilen bu tez çalışmalarında dinlemenin birçok sınıf düzeyinde incelendiği, dinleme becerisinin ölçülmesine yönelik testlerin geliştirildiği, 1950 yılından sonra da ders programlarında temel dil becerilerinin ayrıntılı olarak yer aldığı görülmektedir (Doğan, 2011). Ülkemizde ise dinleme eğitimine ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite seviyesinde ele alındığında yaşamımızda önemli bir yeri olan bu becerinin eğitim ortamında ihmal edildiği anlaşılmaktadır (Coşkun, 2003; Özbay, 2002; Sevim ve İşcan, 2012; Coşkun, Özçakmak ve Balcı, 2011;). Geçmişten günümüze pasif bir beceri olarak dile getirilmiş olan dinleme becerisi, önemli bir eğitim almadan geliştirilebilecek bir beceri olarak değerlendirilmiştir. 1981 ile 2010 yılları arasında okuma ile ilgili 239 doktora ve yüksek lisans tezinin; dinleme ile ilgili 32 tez çalışmanın yapıldığı, bu veriler Türkçe öğretimi alanındaki tüm tez sayısı ile karşılaştırıldığında okuma ile ilgili yapılan tez oranının %15,3, dinlemeye yönelik yapılan tez oranının ise %2 olduğu anlaşılmıştır (Coşkun, Özçakmak ve Balcı, 2012). Bu verilerin karşılaştırılması sonucunda okuma üzerine yapılmış tez sayısı ile dinleme üzerine yapılan tez sayısı arasında önemli bir fark ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde dinleme eğitimine yönelik çalışmaların 1990'lı yıllarda başlandığına göre bu becerinin önemli ölçüde ihmale uğradığı anlaşılacaktır (Doğan, Özçakmak, 2014). Yapılan araştırmalar incelendiğinde özellikle

dinleme becerisini ölçmeye yönelik eksikliklerin olduğu ve bu konu ile ilgili daha fazla araştırmanın yapılması gerektiği dile getirilmiştir (Epçaçan, 2013). Araştırmacılar arasında dinleme becerisinin ölçülmesinin zor ve karmaşık bir süreç olduğu, bu yüzden değerlendirilmesinde nesnellik sağlamanın zor olacağı yönünde düşünceler de mevcuttur (Yalçın, 2002, s. 128).

Dinleme becerisinin kazandırılmasında ve geliştirilmesinde Türkçe derslerinin önemli bir yeri vardır. Türkçe derslerinde öğrencilerin dinlediklerini/izlediklerini sorgulamaları, eleştirmeleri, araştırmaları, çıkarımda bulunmaları ve değerlendirmeleri amaçlanmaktadır. Türkçe Öğretim Programında (MEB, 2019) etkili dinleme/izleme becerisinin geliştirilmesine yönelik çeşitli kazanımlar vardır. Programda beş ve altıncı sınıfta on ikişer, yedi ve sekizinci sınıfta on dörder olmak üzere toplam elli iki dinleme/izleme kazanımı bulunmaktadır. Söz konusu kazanımlar içerikleri açısından değerlendirildiğinde on bir dinleme/izleme kazanımının ortaokul seviyelerinde ortak olduğu görülmektedir. Programdaki dinleme/izleme kazanım konuları; söz varlığı, konu ve ana fikir, ana duygu tespiti, özetleme, sorulara cevap verme, başlık önerme, hikâye metinlerini canlandırma, sözlü olmayan mesajları kavrama, içerik değerlendirmesi, görüş bildirme, dinleme stratejilerini kullanma, tutarlılığı sorgulama, düşünceyi geliştirme yollarını belirleme şeklinde ifade edilebilir.

Günümüz dünyasının bilimsel gelişmelerle çok hızlı bir şekilde değişmesi, insanın özellikle dijital ortamlarda yoğun bir mesaj altında kalması düşünüldüğünde dinleme eğitiminin oldukça önemli olduğu anlaşılmaktadır. Temel dil becerileri içerisinde dinleme, teknolojinin gelişmesiyle birlikte artan elektronik iletişim sürecinde ve görsel medya ortamında önemli bir yer tutmaya devam edecektir. Dinlemenin bireylere kazandırılması ve geliştirilmesinin nasıl olacağı son dönemde önemli bir araştırma konusu olarak ele alınmıştır. Dil becerileri üzerine yapılan araştırmalarda dinlemenin içeriği, dinleme eğitimi sürecinin özellikleri ve bu süreçte kullanılması gereken yöntem ve teknikler üzerine çeşitli sorular önem kazanmıştır. Geçmişten günümüze bu alanda yapılan çalışmaların sayısının ve kalitesinin arttırılması gerekmektedir. Yapılan bu çalışmanın dinleme becerisi üzerine yapılan araştırmaların ortaya konması ve alan yazına katkıda bulunması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı ülkemizde 2011-2020 yılları arasında dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezleri yıl, üniversite, ana bilim dalı, hedef kitle, ilişkili alan, yöntem ve konu eğilimi açısından özelliklerini ortaya koymaktır.

2. Yöntem

Dinleme becerisi ile ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelendiği bu çalışmada meta-analiz yöntemi kullanılmıştır. Meta-analiz belirli bir konuda yapılan çalışmaları bir araya getirerek araştırmaların sonuçlarını sentezlemek için istatiksel araçlar kullanarak ortak sonuçlara ulaşmayı amaçlayan, böylece bireysel çalışmaların sınırlılıklarını azaltmaya çalışan bir yöntemdir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011: 24). Bu tür araştırmalar, herhangi bir alanda yapılan farklı çalışmalara ait sonuçların bir bütün olarak incelenmesini ve sonuçların anlamlı olarak değerlendirilmesini sağlamaktadır (Coşkun, Özçakmak ve Balcı, 2012). Meta-analiz çalışmaları gelecekte yapılacak çalışmalara yön vermesi açısından da önemli olduğu düşülmektedir.

2.1. Verilerin toplanması ve analizi

Araştırmanın verileri, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edilmiştir. Çalışmada dinleme becerisi ile ilgili 2011-2020 yılları arasında yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir. Tezlerin taranmasında "Türkçe, ana dil, dinle, anla, dil beceri" kavramları kullanılmıştır. Çalışmaya ait verilerin elde edilmesinde tezlerin başlık, özet ve yöntem bölümleri esas alınmıştır. Yapılan analizde bu bölümlerde veri eksikliği varsa araştırmanın tümüne bakılmıştır. Yapılan tez taramasına ait veriler Excel tablosu şeklinde oluşturulan Dinleme Becerisi Tarama Analiz Formu ile incelenmiştir. Tarama neticesinde elde edilen tezlerin; yıl, üniversite, ana bilim dalı, hedef kitle, ilişkili beceri alanı, yöntem ve konu eğilimlerine ait bilgiler bu tabloya işlenmiştir. Tabloda oluşan kodlamalar kontrol edilmiş ve kodlamalar arasında oluşan küçük farklılıklar düzeltilmiştir. Çalışmanın sonucunda elde edilen verilerin analizi yapılarak değerlendirilmiş ve veriler sayısallaştırılmıştır. Bu sayısal veriler üzerinde düzenlemeler yapılmış ve bulgulara son şekli verilmiştir.

2.2. Kapsam ve sınırlılık

Bu çalışma, dinleme becerisi ile ilgili kavramların kullanılmasıyla belirlenmiş 134 yüksek lisans tezi ve 41 doktora tezi olmak üzere toplam 175 lisansüstü tez ile sınırlıdır (bkz. Ek-1). Çalışmaya dahil edilen tezler 2011-2020 yılları arasındaki tez araştırmalarını kapsamaktadır.

3. Bulgular ve yorum

Bu bölümde dinleme becerisi ile ilgili lisansüstü tezlere yönelik yapılan analiz sonucunda çalışmaların yıl, üniversite, ana bilim dalı, hedef kitle, ilişkili olduğu alan, yöntem ve konu eğilimlerine dair bulgular tablolar haline getirilmiş ve bu bulgular hakkında yorumlar yapılmıştır.

3.1. Dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin yıllarına göre bulgular ve yorum

Tablo 1. Dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı

Yıllar	Yüksek Lisans Tezleri	Doktora Tezleri	Toplam
2011	7	4	11
2012	8	4	12
2013	6	4	10
2014	8	4	12
2015	9	4	13
2016	8	2	10
2017	10	2	12
2018	17	5	22
2019	45	4	49
2020	16	8	24
Toplam	134	41	175

Tablo 1'e bakıldığında 2011-2020 yılları arasında dinleme becerisi üzerine yapılan tez sayısının son üç yılda arttığı görülmektedir. Bu durum araştırmacıların son yıllarda dinleme becerisine yönelik ilgisinin artması ile açıklanabilir. En fazla tez araştırmasının yapıldığı yılın 2019 (f=49) yılı olduğu anlaşılmıştır.

En az tez araştırmasının yapıldığı yıllar ise 2013 (f=10) ve 2016 (f=10) yılları olduğu belirlenmiştir. Yüksek lisans tezinin en fazla 2019 (f=49) yılında, doktora tezinin en fazla 2020 (f=8) yılında yapıldığı saptanmıştır. Yüksek lisans tezinin en az 2013 (f=6) yılında, doktora tezinin ise en az 2016 (f=2) ve 2017 (f=2) yıllarında yapıldığı ortaya çıkmıştır.

3.2. Dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelerine göre bulgular ve yorum

Tablo 2. Dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı

	Üniversite	Yüksek Lisans Tezleri	Doktora Tezleri	Toplam
1	Gazi Üniversitesi	9	14	23
2	Atatürk Üniversitesi	7	4	11
3	Erciyes Üniversitesi	7	2	9
4	Necmettin Erbakan Üniversitesi	5	3	8
5	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	7	-	7
6	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	5	1	6
7	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	5	1	6
8	Dokuz Eylül Üniversitesi	5	1	6
9	Hacettepe Üniversitesi	3	3	6
10	Marmara Üniversitesi	5	1	6
11	Sakarya Üniversitesi	5	1	6
12	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	4	1	5
13	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	4	1	5
14	Yıldız Teknik Üniversitesi	5	-	5
15	Dumlupınar Üniversitesi	4	-	4
16	Ege Üniversitesi	3	1	4
17	Selçuk Üniversitesi	3	1	4
18	Uşak Üniversitesi	3	1	4
19	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	3	-	3
20	Mersin Üniversitesi	3	-	3
21	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	3	-	3
22	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	3	-	3
23	Akdeniz Üniversitesi	2	-	2
24	Anadolu Üniversitesi	1	1	2
25	Ankara Üniversitesi	1	1	2
26	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	2	-	2
27	Bursa Uludağ Üniversitesi	2	-	2
28	Cerrahpaşa Üniversitesi	1	1	2
29	Çukurova Üniversitesi	2	-	2
30	İnönü Üniversitesi	-	2	2
31	Kırıkkale Üniversitesi	2	-	2

32	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	2	-	2
33	Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	-	1
34	Balıkesir Üniversitesi	1	-	1
35	Bartın Üniversitesi	1	-	1
36	Boğaziçi Üniversitesi	1	-	1
37	Bursa Uludağ Üniversitesi	2	-	2
38	Çağ Üniversitesi	1	-	1
39	Düzce Üniversitesi	1	-	1
40	Fırat Üniversitesi	1	-	1
41	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	1	-	1
42	İstanbul Üniversitesi	1	-	1
43	İstanbul Aydın Üniversitesi	1	-	1
44	Manisa Celal Bayar Üniversitesi	1	-	1
45	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1	-	1
46	Ordu Üniversitesi	1	-	1
47	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	1	-	1
48	Trakya Üniversitesi	1	-	1
49	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	1	-	1
	Toplam	134	41	175

Tablo 2'ye bakıldığında 2011-2020 yılları arasında dinleme becerisi üzerine yapılan tezlerin toplam 49 üniversitede yapıldığı görülmektedir. En fazla tezin Gazi (f=23), Atatürk (f=11), Erciyes (f=9), Necmettin Erbakan (f=8) ve Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitelerinde (f=7) yapıldığı anlaşılmıştır. Bu üniversitelerde yapılan tez sayısı (f=58) bütün üniversitelerde yapılan toplam tez sayısının (f=175) üçte birini oluşturmaktadır. Yüksek lisans tezleri 48 üniversitede yapılırken doktora tezlerinin 19 üniversitede yapıldığı belirlenmiştir. Bu durum üniversitelerde doktora programlarının yüksek lisans programlarına göre daha az olması ile açıklanabilir.

3.3. Dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre bulgular ve yorum

Tablo 3. Dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımı

	Ana Bilim Dalları	Yüksek Lisans Tezleri	Doktora Tezleri	Toplam
1	Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı[2]	72	24	96
2	Temel Eğitim Ana Bilim Dalı[3]	30	8	38
3	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ana Bilim Dalı	9	1	10
4	Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı	4	4	8

[2] Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı tezleri içerisinde ana bilim dallarının birleştirilmesi esas alınarak Türkçe Eğitimi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı tezleri yer almaktadır.

[3] Temel Eğitim Ana Bilim Dalı tezleri içerisinde ana bilim dallarının birleştirilmesi esas alınarak İlköğretim Ana Bilim Dalı ve Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı tezleri yer almaktadır.

5	Özel Eğitim Ana Bilim Dalı	3	2	5
6	Yabancı Diller Eğitimi Ana Bilim Dalı	4	-	4
7	Kulak Burun Boğaz Ana Bilim Dalı	3	-	3
8	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	2	-	2
9	Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Ana bilim Dalı	1	-	1
10	Dil Bilim Ana Bilim Dalı	1	-	1
11	Elektronik-Bilgisayar Eğitimi Ana Bilim Dalı	-	1	1
12	Güzel Sanatlar Ana Bilim Dalı	1	-	1
13	Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı	-	1	1
14	Psikoloji Ana Bilim Dalı	1	-	1
15	Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı	1	-	1
16	Türkiyat Araştırmaları Ana Bilim Dalı	1	-	1
17	Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı	1	-	1
	Toplam	134	41	175

Tablo 3'e bakıldığında 2011-2020 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin toplam 17 ana bilim dalında yapıldığı görülmektedir. En fazla tezin Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı (f=96), Temel Eğitim Ana Bilim Dalı (38), Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ana Bilim Dallarında (f=10) yapıldığı anlaşılmıştır. Bu durum, temel dil becerileri içerisinde yer alan dinleme becerisi çalışmalarının bu ana bilim dallarının araştırma sahası içerisinde yer almasıyla açıklanabilir. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ana Bilim Dalında yapılan tez sayısı ise uluslararası öğrencilere yönelik ilgi ve çalışmaların arttığını göstermektedir. Özel Eğitim Ana Bilim Dalı (f=5) ve Kulak Burun Boğaz Ana Bilim Dallarında (f=3) dinleme becerisi ile ilgi yapılan tezlerin işitme kaybı yaşayan öğrenciler üzerinde yoğunlaştığı belirlenmiştir. Yabancı Diller Eğitimi Ana Bilim Dalında yapılan tezlerin ise daha çok farklı ana dili öğretim programlarının karşılaştırılması üzerine yapıldığı saptanmıştır.

3.4. Dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin hedef kitlelerine göre bulgular ve yorum

Tablo 4. Dinleme becerisi üzerine yapılan tezlerin hedef kitlelerine göre dağılımı

Kategoriler	**Alt Kategoriler**	**Yüksek Lisans Tezleri**	**Doktora Tezleri**	**Toplam**
Öğrenciler	Ortaokul öğrencileri	36	20	56
	İlkokul öğrencileri	21	6	27
	Uluslararası öğrenciler	20	2	22
	Okul öncesi öğrencileri	10	3	13
	Yükseköğretim öğrencileri	5	1	6
	Özel eğitim öğrencileri	3	-	3
	Göçmen öğrenciler	2	-	2
	İki dilli öğrenciler	1	1	2

	Görme engelli öğrenciler	-	1	1
	İşitme cihazı kullanan çocuklar	1	-	1
	Mesleki eğitim öğrencileri	1	-	1
	Ortaöğretim öğrencileri	-	1	1
	Yurtdışındaki Türk Öğrenciler	1	-	1
Toplam		101	35	136
Kişi grupları	Türkçe öğretmenleri	5	1	6
	Akademisyenler	2	-	2
	Okul yöneticileri	2	-	2
	Sınıf öğretmenleri	1	1	2
	Öğrenci velileri	1	-	1
	Hükümlüler	1	-	1
Toplam		12	2	14
Alan yazın kaynakları	TÖMER ders kitapları	10	2	12
	Türkçe ders kitapları	7	2	9
	Türkçe öğretim programı	6	1	7
	Akademik çalışmalar	3	-	3
Toplam		26	5	31
Genel Toplam		139	42	181[4]

Tablo 4'e bakıldığında dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerde hedef kitle olarak en fazla öğrencilerin (f=136) seçildiği görülmektedir. Dinleme becerisine yönelik yapılan tez çalışmalarının öğrenciler grubunda en fazla ortaokul öğrencileri (f=56) üzerine tez çalışmasının yapıldığı anlaşılmıştır. Ortaokul öğrencilerini; sırasıyla İlkokul öğrencileri (f=27), uluslararası öğrenciler (f=22), okul öncesi öğrenciler (f=13) takip etmektedir. Bu analize göre araştırmacıların dinleme becerisine yönelik tezlerde araştırma sahası olarak daha çok ortaokul, ilkokul ve okul öncesi eğitim dönemlerini tercih ettiği belirlenmiştir. Bu durum bu eğitim dönemi çalışmalarının Türkçe Eğitimi ve Temel Eğitim Ana Bilim Dalı araştırma sahası içerisinde yer almasıyla açıklanabilir. Uluslararası öğrencilere yönelik yapılan tezler bu alanda yapılan çalışmaların son dönemde artmasına bağlanabilir. Yükseköğretim (f=6) ve ortaöğretim (f=1) öğrencilerine yönelik yapılan tez çalışmalarının ise yetersiz olduğu söylenebilir.

Tablo 4'te kişi grupları kategorisine bakıldığında Türkçe öğretmenlerinin (f=6) tezlerde en çok yer alan hedef kitle olduğu görülmektedir. Bu durumda araştırmacıların dinleme becerisine yönelik yaptığı çalışmalarda ortaokul öğrencileri ile birlikte ortaokul Türkçe eğitimini gerçekleştiren Türkçe öğretmenlerini tercih ettiği söylenebilir. Araştırmacıların kişi grupları içerisinde eğitim ortamında yer alan akademisyenleri, okul yöneticilerini ve öğrenci velilerini de hedef kitle olarak seçtiği anlaşılmıştır.

Alan yazın kategorisinde ise TÖMER ders kitaplarının (f=12) en fazla kullanılan hedef kitle olduğu görülmektedir. Bu durum son dönemde uluslararası öğrencilere temel dil becerilerinin kazandırılmasına yönelik yapılan çalışmaların artmasıyla açıklanabilir. Alan yazın kategorisi içerisinde hedef kitle olarak Türkçe ders kitapları (f=9), Türkçe öğretim programı (f=7) ve akademik çalışmalar

[4] Hedef kitleye yönelik yapılan analizde 6 tezde birden fazla hedef kitle olduğu anlaşıldığından yüksek lisans tez sayısı 139, doktora tez sayısı 42 ve toplam tez sayısı 181 olarak gösterilmiştir.

(f=3) da olduğu anlaşılmıştır. Bu durum, alan yazın kaynaklarının incelenmesiyle oluşturulan tez çalışmalarının araştırmacılar tarafından tercih edildiğini göstermektedir.

3.5. Dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin ilişkili olduğu alana göre bulgular ve yorum

Tablo 5. Dinleme becerisi üzerine yapılan tezlerin ilişkili alanlarına göre dağılımı

İlişkili Alan	Yüksek Lisans Tezleri	Doktora Tezleri	Toplam
Dinleme	56	15	71
Dil becerileri	26	9	35
Uluslararası öğrencilere Türkçe öğretimi	29	4	33
Okuma	14	7	21
Konuşma	4	4	8
Yazma	3	2	5
Dil bilgisi	1	-	1
Yurtdışındaki Türk çocuklara Türkçe öğretimi	1	-	1
Toplam	134	41	175

Tablo 5'e bakıldığında sadece dinleme becerisi (f=71) ile ilgili yapılan tezlerin diğer beceri ve alanlara göre daha fazla olduğu anlaşılmıştır. Yapılan tezlerde dinleme becerisinin ilişkili olduğu alanlar arasında dil becerilerinin tamamı (f=35), uluslararası öğrencilere Türkçe öğretimi (f=33) ve okuma becerisi (f=21) ön plana çıkmaktadır. Dinleme becerisinin dil becerilerinin tamamı ile ilişkilendirilmesi araştırmacıların temel dil becerilerini bir bütün olarak değerlendirmesinden kaynaklanabilir. Uluslararası öğrencilere Türkçe öğretimi alanına yönelik yapılan tezler, bu alana yönelik ilgi ve araştırmaların artması ile açıklanabilir. Dinleme becerisini okuma becerisi ile ilişkilendirilmesine yönelik yapılan tezler ise okuma ve dinleme becerilerinin anlama becerisi alanı içerisinde ilişkili beceriler olması ile ifade edilebilir. Yapılan tez çalışmalarında dinleme becerisinin konuşma (f=8), yazma (f=5) ve dil bilgisi (f=1) becerileri ile ilişkili tez sayısının az olduğu belirlenmiştir. Bu durumda araştırmacıların dinleme becerisinin konuşma, yazma ve dil bilgisi becerileri ile ilişkilendirilmesine yönelik çalışmalara yönelmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

3.6. Dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin yöntemlerine göre bulgular ve yorum

Tablo 6. Dinleme becerisi üzerine yapılan tezlerin yöntemlerine göre dağılımı

Yöntem	Yüksek Lisans Tezleri	Doktora Tezleri	Toplam
Deneysel yöntem	42	16	58
Doküman incelemesi	27	4	31
Karma yöntem	10	10	20
Nicel araştırma	17	2	19

Tarama modeli	15	2	17
Nitel araştırma	12	4	16
Eylem araştırması	4	2	6
Durum çalışması	4	1	5
Korelasyonel araştırma	2	-	2
Karşılaştırmalı model	1	-	1
Toplam	134	41	175

Tablo 6'ya bakıldığında dinleme becerisi üzerine yapılan tezlerde deneysel yöntemin (f=58) en fazla kullanılan yöntem olduğu görülmektedir. Bu durum araştırmacıların tezleri daha çok uygulamalı çalışmalar olarak düşündüğünü göstermektedir. Doküman incelemesi (f=31), karma yöntem (f=20), nicel araştırma (f=19), tarama modeli (f=17), nitel araştırma (f=16) da yine dinleme becerisi tezlerinde ön plana çıkan yöntemler olduğu anlaşılmıştır. Doküman incelemesi yöntemiyle yapılan tezlerin fazla olması araştırmacıların alan yazın taraması çalışmalarına ilgi göstermesinin bir sonucu olabilir. Karma yöntemin uygulandığı tezler ise araştırmacıların tez çalışmalarında farklı yöntemleri kullanarak araştırmanın geçerlilik ve güvenirliliğini arttırmak istemelerinden kaynaklanabilir.

3.7. Dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin konu eğilimine göre bulgular ve yorum

Tablo 7: Dinleme becerisi üzerine yapılan tezlerin konu eğilimlerine göre dağılımı

	Konu Eğilimi	**Yüksek Lisans Tezleri**	**Doktora Tezleri**	**Toplam**
1	Yöntem, strateji ve teknik	28	17	45
2	Dinleme metinleri	14	3	17
3	Dinleme becerisinin değerlendirilmesi	13	2	15
4	Dinleme etkinlikleri	11	-	11
5	Edebi türler	9	1	10
6	Dinleme kazanımları	7	1	8
7	Oyun eğitimi	4	1	5
8	Dijital materyaller	3	1	4
9	Dinleme stratejisi	4	-	4
10	Eleştirel dinleme	1	3	4
11	Öz yeterlik	3	1	4
12	Teknoloji destekli eğitim	2	2	4
13	Dinleme kaygısı	3	-	3
14	Dinlemede farkındalık	2	-	2
15	Eğitimde film kullanımı	2	-	2

16	Televizyon programı	2	-		2
17	Web uygulaması	2	-		2
18	Ölçek geliştirme	1	1		2
19	Yaratıcı düşünme	1	1		2
20	Bakış açısı alma becerileri	1		-	1
21	Çocuk yetiştirme tutumu	1		-	1
22	Dijital bağımlılık	1	-		1
23	Dikkat eksikliği	1	-		1
24	Dil bilgisi öğretimi	1	-		1
25	Dinleme motivasyonu	-	1		1
26	Dinleme sınavı geliştirme	1	-		1
27	Dinleme sorunları	1	-		1
28	Dinleme tutumu	1	-		1
29	Dinleme türleri	1	-		1
30	Duygusal öğrenme becerisi	1	-		1
31	Eğitim programı	-	1		1
32	Eleştirel düşünme	-	1		1
33	Estetik dinleme	1	-		1
34	Görsel materyal kullanımı	1	-		1
35	İhtiyaç analizi	1	-		1
36	İletişim becerileri	1	-		1
37	Kavram haritası	1	-		1
38	Metaforik algılar	1	-		1
39	Müzik eğitimi	1	-		1
40	Okul öncesi eğitim	1	-		1
41	Öğrenme ve öğretme süreci	-	1		1
42	Öz düzenleme becerileri	1	-		1
43	Sessiz okuma	1	-		1
44	Vurgu ve tonlama	-	1		1
45	Yanlış analizi	1	-		1
46	Yaratıcı drama	-	1		1
47	Yaratıcı yazma	1	-		1
48	Zihin kuramı becerileri	-	1		1
49	Zihinsel süreçler	-	1		1
	Toplam	134		42	176[5]

Tablo 7'ye bakıldığında dinleme becerisine yönelik yapılan çalışmalarda 49 farklı konu eğilimi görülmektedir. Bu durumda tez çalışmalarında dinleme becerisinin ilişkilendirilebileceği konu alanının oldukça geniş olduğu söylenebilir. Dinleme becerisi üzerine yapılan tez çalışmalarında dinleme

[5] Konu eğilimlerine yönelik yapılan analizde 1 tezde birden fazla konu eğilimi olduğu anlaşıldığından doktora tez sayısı 42 ve toplam tez sayısı 176 olarak gösterilmiştir.

becerisinin en çok farklı yöntem, strateji ve tekniklerle (f=45) ilişkilendirildiği anlaşılmıştır. Bu durum araştırmacıların tez çalışmalarında dinleme becerisini incelemek ve geliştirmek için farklı yöntem, strateji ve teknikler üzerine çalıştıklarını göstermektedir. Dinleme becerisinin en fazla ilişkilendirildiği diğer eğilimler ise dinleme metinleri (f=17), dinleme becerisinin değerlendirilmesi (f=15), dinleme etkinlikleri (f=11), edebi türler (f=10) ve dinleme kazanımları (f=8) olarak belirlenmiştir. Bu verilere göre dinleme becerisi üzerine yapılan tez çalışmalarında dinleme metinlerinin ve etkinliklerinin önemli bir yer tuttuğu saptanmıştır. Yine çeşitli uygulamalarla öğrencilerin dinleme becerilerini değerlendirmeye ve dinleme becerisinin geliştirilmesi ile ilgili farklı edebi türlerin etkinliğini araştırmaya yönelik tez çalışmalarının yapıldığı ortaya konmuştur. Araştırmacıların farklı öğretim programlarındaki kazanımların uygunluğuna ve karşılaştırılmasına yönelik dinleme kazanımları üzerine araştırmalar yaptıkları anlaşılmıştır.

4. Tartışma ve sonuç

2011-2020 yılları arasında dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin sayısı 175'tir. Bu tezlerin 41'ini doktora, 134'ünü ise yüksek lisans tezleri oluşturmaktadır. En fazla tez araştırmasının yapıldığı yılın 2019 yılı olduğu anlaşılmıştır. 2018-2020 yıllarında yapılan tez sayısı, toplam tez sayısının üçte birini oluşturmaktadır. Bu durum araştırmacıların bu yıllar arasında dinleme becerisine yönelik ilgisinin artması ile açıklanabilir. Doğan ve Özçakmak (2014), 2009-2013 yılları arasında yapılan dinlemeye yönelik tez sayısının 1998-2008 yılları arasındaki tez sayısına göre daha fazla olduğunu, tez sayısının hem doktora hem de yüksek lisans seviyesinde arttığını dile getirmiştir. Sevim ve Erem (2012), Türkçe öğretimi ile ilgili yüksek lisans tezlerinin başlıklarına ve özetlerine ilişkin yaptıkları çalışmada 2005-2010 arasında yüksek lisans tezlerinin üç kat daha fazla olduğunu ortaya koymuştur. Boyacı ve Demirkol (2018), 1995-2018 arasında temel dil becerilerine yönelik yapılan doktora tezlerinin yıllara göre dağılımına göre 2014 yılından sonra önemli bir artış olduğunu saptamıştır. Bu durum geçmişten günümüze temel dil becerileri üzerine yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinde sayısal bir artışın olduğunu göstermektedir.

Dinleme becerisi üzerine yapılan tezlerin farklı 49 üniversitede yapıldığı anlaşılmıştır. Yüksek lisans tezleri 48 üniversitede yapılırken doktora tezlerinin 19 üniversitede yapıldığı belirlenmiştir. En fazla tez; Gazi, Atatürk, Erciyes, Necmettin Erbakan ve Nevşehir Hacı Bektaş Veli üniversitelerinde yapıldığı tespit edilmiştir. Doğan ve Özçakmak (2014), dinleme eğitimi tezleri üzerine yaptıkları araştırmada 1998-2013 yılları arasında en fazla tezin Gazi Üniversitesinde yapıldığını saptamıştır. Boyacı ve Demirkol (2018) Türkçe öğretimine yönelik doktora tezleri üzerine yaptıkları çalışmada en çok Gazi ve Atatürk Üniversitelerinde tez çalışmasının yapıldığını dile getirmiştir. Ceran, Aydın ve Onarıcıoğlu (2018) okuma eğitimi üzerine yapılan tezler üzerine yaptıkları araştırmada tezlerin ağırlıklı olarak yüksek lisans düzeyinde yapıldığı ve Gazi Üniversitesi'nde yapılan okumaya becerisi ile ilgili tezlerin diğer üniversiteler ile karşılaştırıldığında daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Şeref ve Karagöz (2019) Web of Science (WoS) veri tabanında inceledikleri dergilerde Gazi Üniversitesinde görev yapan akademisyenlerin Türkçe eğitimi alanında daha çok yayın yaptıklarını ortaya koymuştur. Aydeniz ve Haydaroğlu (2021), temel dil becerilerine yönelik 58 üniversitenin lisansüstü tez çalışması hazırladığını, bu üniversitelerden 13'ünün hem doktora hem de yüksek lisans çalışmalarında yer aldığını, doktora ve yüksek lisans tezlerinde en fazla çalışmayı Gazi Üniversitesinin yaptığını ifade etmiştir. Bu durum Gazi Üniversitesinin 1998-2020 yılları arasında temel dil becerileri üzerine en fazla tez yapılan üniversite olduğunu göstermektedir. Gazi Üniversitesinin temel dil becerilerine yönelik çalışmalarda ilk sırada yer alması bu üniversitenin kurumsal altyapı ve akademik yapılanmasının erken gerçekleştirilmiş olması ile açıklanabilir.

Dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin toplam 17 ana bilim dalında yapıldığı anlaşılmıştır. En fazla tezin Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Temel Eğitim Ana Bilim Dalı ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ana Bilim Dallarında yapıldığı belirlenmiştir. Ceran, Aydın ve Onarıcıoğlu (2018) okuma ile ilgili yapılan tezlere yönelik yaptıkları araştırmada Temel Eğitim Ana Bilim Dallarında okuma eğitimi üzerine daha fazla tez tamamlandığını ifade etmiştir. Bu durum, temel dil becerilerine yönelik yapılan tez çalışmalarının bu ana bilim dallarının araştırma sahası içerisinde yer almasıyla açıklanabilir. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ana Bilim Dalında yapılan dinleme becerisi tez sayısının üst sıralarda yer alması araştırmacılarda uluslararası öğrencilere yönelik ilginin arttığını göstermektedir.

Dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerde hedef kitle olarak en fazla öğrencilerin seçildiği anlaşılmıştır. Dinleme becerisine yönelik yapılan tez çalışmalarının öğrenciler grubunda en fazla ortaokul öğrencileri üzerine tez çalışmasının yapıldığı belirlenmiştir. Ortaokul öğrencilerini; sırasıyla ilkokul öğrencileri, uluslararası öğrenciler, okul öncesi öğrenciler takip etmektedir. Kişi grupları kategorisine bakıldığında Türkçe öğretmenlerinin tezlerde en çok yer alan hedef kitle olduğu saptanmıştır. Alan yazın kategorisinde ise TÖMER ders kitaplarının en fazla kullanılan hedef kitle olduğu tespit edilmiştir. Coşkun, Balcı ve Özçakmak (2012), yazma alanındaki tezleri inceledikleri araştırmalarında çalışmaların daha çok ilkokul ve ortaokul öğrencilerine yönelik olduğunu dile getirmiştir. Varışoğlu, Şahin ve Göktaş'ın (2013), Türkçenin öğretimi ile ilgili yapılan tezlere yönelik yaptıkları çalışmada en çok ilkokul öğrencilerinin hedef kitle olarak seçildiğini, ilkokul öğrencilerinden sonra ortaokul öğrencilerinin tercih edildiğini ifade etmişlerdir. Doğan ve Özçakmak (2014), dinleme üzerine yapılan lisansüstü tez çalışmalarını hedef kitleye göre incelediğinde tezlerin en fazla ortaokul öğrencilerine yönelik gerçekleştirildiğini saptamıştır. Akaydın ve Çeçen (2015), okuma becerisine yönelik yapılan makale çalışmalarında örneklem olarak çoğunlukla ortaokul öğrencilerinin kullanıldığını belirlemiştir. Potur ve Yıldız (2016), konuşma alanında yapılan tezlerde en çok ortaokul öğrencilerinin; makalelerde ise en çok yabancı uyruklu öğrencilerin tercih edildiğini ve ortaöğretim öğrencilerine yönelik çalışmaların az olduğunu dile getirmiştir. Dönmez ve Gündoğdu (2016) Türkçe eğitim programları alanına ilişkin çalışmalarda örneklem grubunun genellikle öğretmenlerden oluştuğunu ifade etmiştir. Ceran, Aydın ve Onarıcıoğlu (2018) okuma eğitimine yönelik tezler üzerine yaptıkları araştırmada çalışma grubu açısından daha çok ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin tercih edildiğini ortaya koymuştur. Yılmaz ve Kaya (2020), ilk okuma yazma ve Türkçe eğitimi alanlarında yapılan tezler üzerine yaptıkları çalışmada tezlerde en çok öğrenci ve öğretmenlerin seçildiğini ve öğrenci gruplarından en fazla 1. sınıf öğrencilerinin tercih edildiğini vurgulamıştır. Bu durum temel dil becerilerine yönelik yapılan çalışmalarda hedef kitle olarak ortaokul ve ilkokul öğrencilerinin daha fazla tercih edildiğini göstermektedir. Bu eğitim dönemi çalışmalarının Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Temel Eğitim Ana Bilim Dalı araştırma sahası içerisinde yer almasıyla açıklanabilir. Uluslararası öğrencilere yönelik yapılan tez sayısı, bu alanda yapılan çalışmaların son dönemde artmasına bağlanabilir. Yükseköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine yönelik yapılan tez çalışmalarının ise yetersiz olduğu söylenebilir. Bu durumda başta dinleme becerisi olmak üzere araştırmacıların yükseköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin temel dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik tez çalışmalarına yönelmesi önerilebilir.

Dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerde sadece dinleme becerisi ile ilgili yapılan tezlerin diğer beceri ve alanlara göre daha fazla olduğu anlaşılmıştır. Yapılan tezlerde dinleme becerisinin ilişki olduğu alanlar arasında dil becerilerinin tamamı, uluslararası öğrencilere Türkçe öğretimi ve okuma becerisi ön plana çıkmıştır. Varışoğlu, Şahin ve Göktaş (2013), Türkçe öğretimi alanı çalışmalarına yönelik yapılan araştırmalarında karma beceri alanları ile okuma becerisi üzerine yapılan çalışmaların

daha fazla olduğunu ifade etmiştir. Doğan ve Özçakmak (2014), dinleme becerisi alanında yapılan çalışmaların yaklaşık üçte birinin sadece dinleme becerisine yönelik tezler olduğunu, diğer tezlerde ise dinlemenin sırasıyla okuma, konuşma ve yazma eğitimi ile ilişkilendirildiğini ifade etmiştir. Potur ve Yıldız (2016), konuşma becerisine yönelik yapılan çalışmalarla ilgili yaptıkları araştırmada en çok sadece konuşma üzerine yapılan çalışmaların olduğunu ve konuşma becerisinin dinleme, okuma, yazma ve dilbilgisi alanları ile ilişkilendirilmesine dair çalışmaların az olduğunu vurgulamıştır. Türkçe öğretiminde lisansüstü tezlerin eğilimlerini değerlendiren Özçakmak (2017) konu dağılımı bölümünde en çok okuma eğitimi, yazma eğitimi, ders kitapları ve yabancılara Türkçe öğretimi konularında çalışıldığını saptamıştır. Boyacı ve Demirkol (2018) Türkçe öğretimi doktora tezlerinde en fazla temel dil becerilerinin, en az ise noktalama işaretlerinin çalışıldığını ifade etmiştir. Yılmaz ve Kaya (2020), ilk okuma yazma ve Türkçe eğitimine yönelik yapılan tezler üzerine yaptıkları çalışmada tezlerin alt alanlarına göre dağılımını genel Türkçe performansı, okuma, yazma, dinleme/izleme ve konuşma olarak sıralamıştır. Aydeniz ve Haydaroğlu (2021), dil becerine yönelik lisansüstü tezler incelendiğinde en çok çalışmanın okuma ve yazma becerisi ile ilgili olduğunu, en az çalışmanın yürütüldüğü beceri alanının ise dinleme becerisi olduğunu, dinleme ve konuşma becerilerinde yeterince çalışma yapılmadığını saptamıştır. Birçok araştırmacı Türkçe eğitiminde lisansüstü tezlerin yönelimlerini inceleyen araştırmalarında temel dil becerileri arasında en az çalışılan beceri alanlarının dinleme ve konuşma olduğunu dile getirmiştir (Yağmur Şahin, Kana ve Varışoğlu, 2013; Özçakmak 2017; Bozkurt ve Uzun, 2015). Bu açıklamalar üzerine başta dinleme becerisi olmak üzere temel dil becerilerinin birbirleri ile ilişkilendirilmesine yönelik çalışmalara ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Dinleme becerisi üzerine yapılan tezlerde en fazla deneysel yöntemin kullanıldığı anlaşılmıştır. Doküman incelemesi, karma yöntem, nicel araştırma, tarama modeli, nitel araştırma da yine dinleme becerisi tezlerinde ön plana çıkan yöntemler olduğu belirlenmiştir. Elbir ve Yıldız (2012), yazma eğitimine yönelik yapılan tezlerde en çok deneysel çalışmanın tercih edildiğini ifade etmiştir. Şahin, Kana ve Varışoğlu (2013), değerlendirdikleri Türkçe eğitimine yönelik tezlerde nitel araştırma yöntemlerinin nicel araştırmalara göre daha çok kullanıldığını saptamışlardır. Varışoğlu, Şahin ve Göktaş (2013), inceledikleri makalelerde tarama modelindeki çalışmaların çoğunlukta olduğunu ve en çok nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığını belirtmişlerdir. Akaydın ve Çeçen (2015), okuma becerisine yönelik yapılan makalelerde en çok nicel araştırma yöntemlerinden tarama yönteminin kullanıldığını tespit etmiştir. Potur ve Yıldız (2016) ise yaptıkları araştırmada konuşma becerisine yönelik çalışmalarda en çok deneysel yöntemin ve karma yöntemin tercih edildiğini, makale çalışmalarında ise doküman incelemesi yönteminin daha çok kullanıldığını dile getirmiştir. Ceran, Aydın ve Onarıcıoğlu (2018) okuma eğitimi üzerine yapılan tezler üzerine yaptıkları araştırmada nicel yöntemin daha çok kullanıldığını ortaya koymuştur. Dönmez ve Gündoğdu (2016) Türkçe eğitim programları alanına ilişkin çalışmalarda nitel araştırmaların çalışmalarda daha çok kullanıldığını belirlemiştir. Yılmaz ve Kaya (2020), ilk okuma yazma ve Türkçe eğitimi alanlarında yapılan tezler üzerine yaptıkları çalışmada tezlerin çoğunun betimsel desene göre nicel veriler elde edilerek yazıldığını vurgulamıştır. Bu araştırmalara göre temel dil becerileri üzerine yapılan çalışmalarda daha çok deneysel yöntem, nicel araştırma, nitel araştırma, tarama modeli ve doküman incelemesinin kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bu durum araştırmacıların temel dil becerileri ile ilgili çalışmalarda daha çok uygulamalı çalışmaları tercih ettiğini göstermektedir.

Dinleme becerisine yönelik yapılan lisansüstü tezlerde 49 farklı konu eğilimi belirlenmiştir. Dinleme becerisi üzerine yapılan tez çalışmalarında dinleme becerisinin en çok farklı yöntem, strateji ve tekniklerle ilişkilendirildiği anlaşılmıştır. Konu eğilimlerine yönelik yapılan analizde dinleme becerisinin en fazla ilişkilendirildiği eğilimler olarak dinleme metinleri, dinleme becerisinin

değerlendirilmesi, dinleme etkinlikleri, edebi türler ve dinleme kazanımları olduğu belirlenmiştir. Doğan ve Özçakmak (2014), dinleme becerisi alanında yapılan tez çalışmalarında dinleme ile en çok strateji, yöntem ve tekniklerin ilişkilendirildiğini ifade etmiştir. Sevim ve Erem (2012), değerlendirdikleri yüksek lisans tez başlıklarındaki kavramlarda çocuk edebiyatı, Türkçe eğitimi, metin, söz varlığı gibi kavramların çok kullanıldığı, bununla birlikte Türkçe eğitimi çalışmalarında özellikle çocuk edebiyatı üzerine durulduğunu dile getirmiştir. Deniz ve Dinçel (2015), Türkçe öğretimi ile ölçme ve değerlendirme alanının ilişkilendirilmesine yönelik çalışmaların ilgi kazandığını, buna rağmen çalışmalarda alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarının çok kullanılmadığını, başarıyı ölçmede daha çok çoktan seçmeli ve açık uçlu soruların seçildiğini ortaya koymuştur. Potur ve Yıldız'ın (2016), konuşma alanı ile ilgili yapılan araştırmaların eğilimlerine yönelik çalışmasında konuşma becerisinin geliştirilmesi, yöntem ve stratejiler ve konuşma kaygısı ilk sıralarda yer almıştır. Türkçe öğretiminde lisansüstü tezlerin eğilimlerini değerlendiren Özçakmak (2017) konu dağılımı bölümünde en çok strateji, yöntem ve teknik konularında çalışıldığını vurgulamıştır. Ceran, Aydın ve Onarıcıoğlu (2018) okuma becerisi ile ilgili tezler üzerine yaptıkları araştırmada konu olarak en çok okuma yöntem ve tekniklerinin kullanıldığını ifade etmiştir. Yılmaz ve Kaya (2020), ilk okuma yazma ve Türkçe eğitimi alanlarındaki tezler üzerine yaptıkları çalışmada ilk okuma ve yazma alanındaki tezlerin çoğunun ses temelli cümle yöntemi, Türkçe eğitimi alanındaki tezlerin çoğunun ise yöntem ve strateji konusunda yazıldığını dile getirmiştir. Bütün bu açıklamalara göre temel dil becerilerine yönelik yapılan araştırmalarda dil becerisi ile strateji, yöntem ve tekniğin ilişkilendirilmesine yönelik çalışmaların daha fazla yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu durum, araştırmacıların dinleme becerisini ve diğer dil becerilerini geliştirmek için farklı yöntem, strateji ve teknikler üzerine çalıştıklarını göstermektedir.

Sonuç olarak 1981-2020 yılları arasında başta dinleme becerisi olmak üzere temel dil becerileri üzerine yapılan lisansüstü tezlerde sayısal olarak bir artışın olduğu anlaşılmıştır. Yüksek lisans ve doktora tez sayıları karşılaştırıldığında doktora tez sayısının arttırılması gerekmektedir. Lisansüstü tezlerin yapılmasında belirli üniversitelerin ön plana çıkmasıyla beraber diğer üniversitelerde de tez sayısının arttırılması ve çeşitlemenin sağlanması uygun olacaktır. Dinleme becerisi ile birlikte diğer dil becerileri üzerine farklı ana bilim dallarında da tez çalışmaları yapılarak ana bilim dalı çeşitlemesi sağlanabilir. Araştırmacılara hedef kitle olarak yükseköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin dinleme becerilerini geliştirmeye yönelik tez çalışmaları yapmaları tavsiye edilebilir. Dinleme becerisinin konuşma, yazma ve dil bilgisi alanları ile ilişkilendirilmesine yönelik tez çalışmalarına ihtiyaç olduğu söylenebilir. Yine konu eğilimi olarak önemli bir eksik olarak ortaya çıkan dinleme becerisini ölçme üzerine çalışmaların yapılması önerilebilir.

Kaynakça

Akaydın, Ş. ve Çeçen M. A. (2015). Okuma becerisiyle ilgili makaleler üzerine bir içerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 40(178), 183-198.

Aydeniz, S. ve Haydaroğlu, M. (2021). Dört Temel Dil Becerisi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6(1), 200-216.

Bozkurt, Ü. B. ve Uzun, N. E. (2015). Türkçenin Eğitimi-Öğretimine İlişkin Bir Alanyazını Değerlendirmesi: Uluslararası Bilimsel Toplantılarda Eğilimler/Yönelimler. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 1-15.

Boyacı, S. ve Demirkol, S. (2018). Türkçe eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(2), 512-531.

Calp, M. (2010). *Özel Eğitim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi.* Ankara: Nobel Yayıncılık.

Ceren, D., Aydın, M. ve Onarıcıoğlu, A. S. (2018). Okuma eğitimi üzerine yapılan tezlerde eğilimler: bir içerik analizi çalışması. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 2377-2392.

Coşkun, E. (2003). *Türkçe ve edebiyat eğitimi alanında yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri üzerine bir değerlendirme*. Eğitimde Bilime Katkı: Lisansüstü Eğitim Sempozyumu (1-4 Ekim). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Coşkun, E., Özçakmak, H. ve Balcı, A (2012). Türkçe eğitiminde eğilimler: 1981-2010 yılları arasında yapılan tezler üzerine bir meta-analiz çalışması. *Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Üzerine Çalışmalar,* Ankara: PegemA Yayıncılık.

Demirel, Ö. (1996). *Türkçe Programı ve Öğretimi*. Ankara: Kardeş.

Deniz, K. ve Keray Dinçel, B. (2015). Anlama Becerilerine Yönelik Ölçme ve Değerlendirme Araştırmalarının İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 12(29), 16-46.

Doğan, Y. (2011). *Dinleme Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Doğan, Y. ve Özçakmak, H. (2014). Dinleme becerisinin eğitimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(2), 90-99.

Dönmez, B. ve Gündoğdu, K. (2016). 2000-2016 Yılları Arasında Türkçe Öğretim Programları Alanında Yayımlanan Makale ve Tezlerin Analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 2109-2125.

Duker, S. (1966). *Listening: Readings*. New York-London: The Scarecrow Press, Inc.

Elbir, B. ve Yıldız, H. (2012). İlköğretim yazma eğitimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmalarının değerlendirilmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 30, 1-11.

Epçaçan, C. (2013). Temel bir dil becerisi olarak dinleme ve dinleme eğitimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı,* 6 (11), 331-352.

Ergin, A. ve Birol, C. (2000). *Eğitimde İletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Göğüş, A. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Gül Yayınevi.

Güneş, F. (2013). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Pegem Akademi.

İşeri, K. (2008). Dinleme Eğitimi. (Ed. Attila Tazebay, Süleymen Çelenk). Ankara: Maya Akademi.

Kara, Ö. T. (2021). *Sorularla Türkçe Öğretimi*. Elazığ: Asos Yayınları.

Kurudayıoğlu, M. ve Kiraz, B. (2020). *Dinleme Stratejileri*. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 8(2), 386-409.

MEB. (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Özbay, M. (2002). Türkçe Öğretiminde İhmal Edilmiş Bir Alan Dinleme Eğitimi. *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Türkçemiz Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 97-104. Ankara: ANAÇEV Yayınları.

Özbay, M. (2005). *Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayıncılık.

Ungan, S. (2013). Dinleme Eğitimi. (Ed. Ahmet Kırkkılıç, Hayati Akyol). Ankara: Pegem Akademi.

Özçakmak, H. (2017). Türkçe eğitimi lisansüstü araştırmalarında yeni yönelimler (2011- 2015). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(3), 1607-1618.

Potur, Ö. ve Yıldız, N. (2016). Konuşma becerisi alanında yapılan akademik çalışmaların eğilimleri. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, (18), 27 - 40.

Sever, S. (2000). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Sever, S., Kaya, Z. ve Aslan, C. (2006). *Etkinliklerle Türkçe öğretimi.* İstanbul: Morpa Kültür.

Sevim, O. ve İşcan, A. (2012). Türkçenin eğitimi ve öğretimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinde geçen anahtar kelimelere dönük bir içerik analizi. *Turkish Studies*, *7*(1), 1863-1873.

Sevim, O. ve Özdemir Erem, N. H. (2012). Türkçe eğitimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin başlıklarına ve özetlerine eleştirel bir bakış. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi,* 1(3), 174-186.

Şahin, E. Y., Kana, F. ve Varışoğlu, B. (2013). Türkçe eğitimi bölümlerinde yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *International Journal of Human Sciences*, 10(2), 356-378.

Şeref, İ. ve Karagöz, B. (2019). Türkçe Eğitimi Akademik Alanına İlişkin Bir Değerlendirme: Web of Science Veri Tabanına Dayalı Bibliyometrik İnceleme. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 213-231.

Taş, H. ve Okur, A. (2015). Yükseköğretim Düzeyinde Ana Dili Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi. 13, 80-96.*

Tazebay, A., Çelenk, S. (2008). *Türkçe öğretimi ilke-yöntem-teknikler*. Ankara: Maya Akademi.

Varışoğlu, B., Şahin, A. ve Göktaş, Y. (2013). Türkçe eğitimi araştırmalarında eğilimler: trends in Turkish education studies. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri,* 13(3), 1767.

Yalçın, A. (2002). *Türkçe Öğretim Yöntemleri Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ Yayıncılık.

Yıldız, C., Okur, A., Arı, G. ve Yılmaz, Y. (2010). *Kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi.* Ankara: Pegem Akademi.

Yılmaz, D. ve Kaya, S. (2020). İlk okuma yazma ve Türkçe öğretimi ile ilgili yazılmış tezlerin incelenmesi, *Turkish Studies*, 15(1), 443-456.

Yüksel, H. (2010). Konuşma ve dinleme. (Ed. Uğur Demiray). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Ek-1: Analizi yapılan lisansüstü tezler

	Tez	**Tür**
1	Ortaokul öğrencilerinin dinleme becerilerine ilişkin karşılaştıkları sorunlar üzerine bir inceleme	Yüksek Lisans
2	Türkiye'deki Suriyeli öğrencilerin konuşma ve dinleme becerilerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin yaklaşımları	Yüksek Lisans
3	Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde konuşma ve dinleme becerilerinin gelişimi açısından iletişimsel yöntemin kullanımı	Yüksek Lisans
4	Dinleme etkinliklerindeki diyalogların söz eylem kuramına göre incelenmesi: Yeni Hitit örneği	Yüksek Lisans
5	Alt yazılı çizgi filmlerin Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin dinleme/izleme becerisine etkisi	Yüksek Lisans
6	Almanya'da Türkçe öğrenen Türk çocuklarına yönelik hazırlanan dinleme becerisi etkinlik ve uygulama örnekleri	Yüksek Lisans
7	Ortaokul öğrencilerinin dijital bağımlılığı ile dinlemeye yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi	Yüksek Lisans
8	Türkçe 6-7-8 ders kitaplarında yer alan dinleme/izleme etkinliklerinin düşünce becerisine katkısı	Yüksek Lisans
9	Dinleme stratejileri öğretiminin dinleme öz yeterlik algısına ve dinleme başarısına etkisi	Yüksek Lisans
10	Eleştirel düşünme temelli dinleme / izleme eğitiminin eleştirel dinleme / izlemeye etkisi	Yüksek Lisans
11	Seslendirilmiş dinleme metinlerinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisine etkisi	Yüksek Lisans
12	Çoklu ortam destekli dinleme metinlerinin dinleme becerisine etkisi	Yüksek Lisans
13	Katılımsız dinleme ile not alarak dinleme yöntemlerinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisi üzerindeki etkisi	Yüksek Lisans
14	Estetik dinlemenin 4. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerine etkisi	Yüksek Lisans

15	Yabancılara Türkçe öğretiminde dinleme becerisinin geliştirilmesine yönelik görsel-işitsel materyal kullanımı üzerine bir araştırma	Yüksek Lisans
16	İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin üstbilişsel dinlediğini anlama farkındalığı düzeyi ile dinlemeye ilişkin tutumları arasındaki ilişki	Yüksek Lisans
17	Ortaokul 6-8. sınıf Türkçe dersi basılı öğretim materyallerinin dinleme/izleme yöntem ve teknikleri bakımından incelenmesi	Yüksek Lisans
18	Okul öncesi dönem çocuklarında dijital hikâye anlatımının dinleme becerilerine etkisi	Yüksek Lisans
19	Üstbiliş stratejilerine dayalı dinleme etkinliklerinin ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine etkisi	Yüksek Lisans
20	Yabancılara Türkçe öğretiminde dinleme becerisinin bir web uygulaması aracılığıyla geliştirilmesi	Yüksek Lisans
21	Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin dinleme stratejilerini kullanım düzeyleri	Yüksek Lisans
22	Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin dinleme ve etkileşim kaygısı ile endişe düzeylerinin incelenmesi	Yüksek Lisans
23	5. sınıf dinleme/izleme metinlerinin çoklu ortam tasarım ilkelerine göre incelenmesi	Yüksek Lisans
24	Ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin dinleme becerileri farkındalıklarının incelenmesi	Yüksek Lisans
25	Ortaokul öğrencilerinin dinleme kaygılarının kullandıkları öğrenme stilleri ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi	Yüksek Lisans
26	Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde otantik öğrenmenin dinleme becerisine etkisi	Yüksek Lisans
27	Alternatif dinleme/izleme materyallerinin ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerine etkisi	Yüksek Lisans
28	Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ile dinleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi	Yüksek Lisans
29	Sosyal bilgiler dersinde dikkat eksikliği bulunan öğrencilerin dersi etkili dinleme sorunlarının giderilmesi: Eylem araştırması	Yüksek Lisans
30	İlkokul 1-4. sınıflarda okutulan Türkçe ders kitaplarındaki dinleme metinlerinin belirlenen ölçütlere göre incelenmesi	Yüksek Lisans
31	Dinleme becerisi ve sosyal duygusal öğrenme becerisi arasındaki ilişkinin belirlenmesi üzerine bir inceleme	Yüksek Lisans
32	ELVES tekniğinin 5. sınıf öğrencilerinin dinlemeye yönelik tutumlarına ve dinleme başarılarına etkisi	Yüksek Lisans
33	Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan dinleme etkinliklerinin dil öğrenme stratejileri açısından incelenmesi	Yüksek Lisans
34	Alt yazılı ve alt yazısız televizyon programlarının yabancı öğrencilerin dinleme/izleme ve anlama becerileri üzerindeki etkisi	Yüksek Lisans
35	Seçici dinleme stratejisinin iki dilli 5. sınıf öğrencilerinin not alma ve özet çıkarma becerilerine etkisi	Yüksek Lisans
36	Etkileşimli masal anlatım tekniğinin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerine etkisi	Yüksek Lisans
37	Aktif öğrenme yönteminin 5.sınıf öğrencilerinin sözlü iletişim becerilerine (Konuşma-dinleme) etkisi ve öğrencilerin aktif öğrenme uygulamalarına ilişkin görüşleri	Yüksek Lisans
38	Ortaokul öğrencilerinin dinleme/izleme öz-yeterliklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi	Yüksek Lisans

39	Dinleme/izleme türlerinin terim ve tasnif bakımından karşılaştırmalı incelemesi	Yüksek Lisans
40	Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin dinleme kaygılarının incelenmesi	Yüksek Lisans
41	Ceza infaz kurumlarında uygulanan eğitim-iyileştirme faaliyetlerinde tartışma türleri kullanımının hükümlü/tutukluların dinleme becerisi üzerine etkisi	Yüksek Lisans
42	Doğal ses ve video aracılığıyla yapılan dinleme çalışmalarının anlama bakımından karşılaştırılması	Yüksek Lisans
43	Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde televizyonda yayımlanan reklamların A2 seviyesinde dinleme ve yazma becerisine katkısı	Yüksek Lisans
44	Yabancı dil olarak Türkçe dinleme sınavı geliştirilmesi	Yüksek Lisans
45	Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin dinlemeye yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi	Yüksek Lisans
46	Gazi Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesindeki beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının dinleme becerileri düzeylerinin araştırılması	Yüksek Lisans
47	Okul müdürlerinin etkin dinleme becerilerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Sivas ili örneği)	Yüksek Lisans
48	Üstbiliş stratejileri eğitiminin ortaokul öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine, dinlemeye yönelik tutumlarına ve dinleme kaygılarına etkisi	Yüksek Lisans
49	Okul öncesi dönem çocuğuna sahip annenin çocuk yetiştirme tutumu ile çocuğun dinleme becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi	Yüksek Lisans
50	Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme becerisine yönelik görüşlerinin incelenmesi	Yüksek Lisans
51	Öğretmen görüşlerine göre 6-8.sınıflar Türkçe dersi dinleme alanı kazanımlarının yaratıcı düşünme becerisine katkısı	Yüksek Lisans
52	Gazi TÖMER yabancılar için Türkçe öğretim seti dinleme etkinliklerinin incelenmesi	Yüksek Lisans
53	Haldun Taner öykülerinin temel dil becerileri bağlamında B1 düzeyine ilişkin değerlendirilmesi	Yüksek Lisans
54	Fransızca ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kullanılan A1 seviye metot kitaplarının dört temel dil becerisi bakımından karşılaştırılması	Yüksek Lisans
55	İşitme cihazı kullanan çocuklarda dil becerilerinin değerlendirilmesi	Yüksek Lisans
56	Geçici koruma altındaki Suriyelilerin mesleki ve Türkçe eğitiminde dil becerilerine yönelik bir ihtiyaç analizi (Mersin örneği)	Yüksek Lisans
57	6-8 yaş arası çocukların dil becerilerinin öyküleme yoluyla değerlendirilmesi	Yüksek Lisans
58	Türkçenin erken yaşta yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının dil becerileri bağlamında incelenmesi	Yüksek Lisans
59	Okul öncesi eğitime devam eden 48-72 aylık çocukların öz düzenleme becerileri ile dil becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi	Yüksek Lisans
60	Türkiye'de Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin dil becerileri yanlış analizleri	Yüksek Lisans
61	Okul öncesi dönemdeki çocukların öyküleme yoluyla dil becerilerinin değerlendirilmesi	Yüksek Lisans
62	Etkileşimli kitap okuma programının ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin temel dil becerilerine etkisi	Yüksek Lisans

63	Yabancılara Türkçe öğretiminde çoklu ortam materyalleri ile desteklenmiş halk anlatılarının kültür öğrenimi ve dil becerileri gelişimi üzerindeki etkisi	Yüksek Lisans
64	Sınıf öğretmenlerinin ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin dil becerilerine ve okulöncesi eğitime ilişkin görüşleri	Yüksek Lisans
65	Mevlâna Celaleddin-i Rumi'nin Fihi Ma Fih'inde dört temel dil becerisi unsurlarının kullanımı	Yüksek Lisans
66	İfade edici dil becerileri değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları	Yüksek Lisans
67	İzmir yabancılar için Türkçe öğretim seti b1 ders kitabının dört temel dil becerisi bağlamında incelenmesi	Yüksek Lisans
68	Okul öncesi dönem çocuklarının bakış açısı alma becerileri ile dil becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi	Yüksek Lisans
69	Özel eğitim sınıfına devam eden öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesi üzerine bir çalışma	Yüksek Lisans
70	Dil bilgisi öğrenme alanının temel dil becerilerini desteklemedeki işlevi: Bir durum belirleme çalışması	Yüksek Lisans
71	8. sınıf öğrencilerinin ana dili kavramına ve dört temel dil becerilerine yönelik metaforik algıları	Yüksek Lisans
72	Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının temel dil becerileri bağlamında karşılaştırmalı olarak incelenmesi	Yüksek Lisans
73	Türkçe öğretmeni adaylarında okuduğunu ve dinlediğini anlama becerilerinin karşılaştırılması	Yüksek Lisans
74	Dijital materyallerin ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama düzeylerine etkisi	Yüksek Lisans
75	İzmir Yabancılar İçin Türkçe Seti'nin (A1/A2/B1/B2/C1) diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'ne anlama becerileri bakımından uygunluğunun incelenmesi	Yüksek Lisans
76	Eğitsel oyun temelli dinlediğini anlama etkinliklerinin 4. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama başarısı üzerindeki etkisinin incelenmesi	Yüksek Lisans
77	Eğitsel oyunlar aracılığıyla kelime öğretiminin beşinci sınıf öğrencilerinin anlama becerilerine etkisi	Yüksek Lisans
78	Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin okuma ve anlama becerilerinin geliştirilmesinde paragrafın önceden dinlenmesi stratejisinin etkililiğinin incelenmesi	Yüksek Lisans
79	Ters yüz sınıf yönteminin 6. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine etkisi	Yüksek Lisans
80	Ezop masallarının dinlediğini anlama başarısına etkisi	Yüksek Lisans
81	Okul öncesi 5-6 yaş grubu öğrencilerinin bireysel olarak ve grupla dinledikleri klasik ve dijital hikâyeleri anlama düzeyleri üzerine bir inceleme	Yüksek Lisans
82	İlkokul 3. sınıf öğrencilerinin dinlediği metni anlamasında müzikal nüans ve ritmik yapıların etkisi	Yüksek Lisans
83	İlkokul öğrencilerinin anlama ve anlatma becerilerinin hikâye anlatıcılığı yolu ile geliştirilmesi	Yüksek Lisans
84	Dijital öykülerin ilkokul öğrencilerinin dinlediğini anlama ve yaratıcı yazma becerilerine etkisi	Yüksek Lisans
85	Hikâye haritası yönteminin ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin dinlediğini ve okuduğunu anlamaya etkisinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi	Yüksek Lisans
86	2015 Türkçe dersi öğretim programında yer alan anlama kazanımlarının temel becerilere uygunluğu	Yüksek Lisans

87	Türkçe öğretiminde kavram haritalarının önemi ve anlama becerilerine ait teorik bilgilerin kavram haritası çeşitleriyle gösterilmesi	Yüksek Lisans
88	Fernald tekniğine uyarlanmış metinlerin dördüncü sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine etkisi	Yüksek Lisans
89	Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin anlama-anlatma becerilerine yönelik bir eylem araştırması	Yüksek Lisans
90	Yabancılara Türkçe öğretiminde film kullanımının öğrencilerin anlama becerisine etkisi	Yüksek Lisans
91	Zihinsel yetersizliği olan bireylerin dinlediğini anlama becerisi üzerinde geleneksel hikâye okuma ve dijital hikâye kullanımının karşılaştırmalı olarak incelenmesi	Yüksek Lisans
92	Türkçe derslerinde anlama stratejileri kullanımının öğrencilerin okuduğunu ve dinlediğini anlama düzeylerine etkisi	Yüksek Lisans
93	Not alarak dinleme eğitiminin ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisi üzerindeki etkisi	Yüksek Lisans
94	İlköğretim sekizinci sınıf Türkçe dersi öğretim programı dinleme/izleme alanının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi	Yüksek Lisans
95	Okul yöneticilerinin dinleme becerilerinin değerlendirilmesi	Yüksek Lisans
96	Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretiminde temel düzey dinleme-anlama etkinliklerinin karşılaştırılması	Yüksek Lisans
97	Dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine ve hatırlama düzeyine etkisi	Yüksek Lisans
98	İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerinin Web tabanlı bir sistem yardımıyla ölçülmesi	Yüksek Lisans
99	İkinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerine yönelik öğretmen uygulamalarının değerlendirilmesi	Yüksek Lisans
100	Mesleki eğitim merkezlerindeki Türkçe derslerinde uygulanan sessiz okuma etkinliği ile sessiz okuma anında yapılan dinleme etkinliğinin öğrencilerin okuma becerisine etkisinin karşılaştırılması	Yüksek Lisans
101	Yapılandırılmış dinleme etkinliklerinin yedinci sınıf öğrencilerinin dinleme tutumlarına, dinleme kaygılarına ve dinlediğini anlama düzeylerine etkisinin incelenmesi	Yüksek Lisans
102	Dinleme öncesi ve dinleme sonrası verilen soruların 5. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama beceri düzeyine etkisi	Yüksek Lisans
103	Etkin dinleme eğitiminin dinlediğini anlama, okuduğunu anlama ve kelime hazinesi üzerine etkisi	Yüksek Lisans
104	İlköğretim 2. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerinin geliştirilmesinde çocuk edebiyatı ürünlerinin etkisi	Yüksek Lisans
105	Seçici dinleme eğitiminin 6. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisi üzerindeki etkisi	Yüksek Lisans
106	Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki dinleme etkinliklerinin Güncelleştirilmiş Bloom Sınıflamasına göre üst düzey bilişsel beceriler açısından değerlendirilmesi	Yüksek Lisans
107	Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerin lisans düzeyinde kullandıkları dinleme stratejileri	Yüksek Lisans
108	Yabancılara teknoloji tabanlı Türkçe öğretimi: Dinleme becerisinin kazandırılmasına ilişkin durum analizi	Yüksek Lisans
109	Aktif öğrenme tekniklerinin 4. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine ve dinlemeye yönelik tutumlarına etkisi	Yüksek Lisans
110	Katılımlı dinlemenin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisi üzerindeki etkisi	Yüksek Lisans

111	Ortaokul (5- 8) Türkçe dersi dinleme eğitimi etkinliklerinin öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri açısından incelenmesi: Durum çalışması	Yüksek Lisans
112	Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme, konuşma, okuma ve yazma öz yeterlikleri ile öğrenme stillerinin incelenmesi	Yüksek Lisans
113	7. sınıf öğrencilerinin dinleme, izleme ve okuma becerilerine yönelik karşılaştırmalı bir araştırma: Dede Korkut Hikâyeleri'nden seçme iki örnek	Yüksek Lisans
114	Avrupa Diller Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'ne göre Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin dinleme düzeyleri	Yüksek Lisans
115	Amaç belirlemenin dinlediğini anlama üstündeki etkisi	Yüksek Lisans
116	Okul öncesi eğitiminin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum ve Türkçe dil becerilerine etkisi	Yüksek Lisans
117	İş birlikli öğrenme yönteminin ilköğretim 8. sınıf Türkçe dersinde öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına ve temel dil becerilerine etkisi	Yüksek Lisans
118	Cümlede öbek-anlam ilişkisinin kavratılması yoluyla dil becerilerinin geliştirilmesi (ilköğretim II. kademe örneği)	Yüksek Lisans
119	Otizmli ve normal gelişim gösteren çocukların alıcı dil becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi	Yüksek Lisans
120	Oyun temelli dikkat eğitim programının 5-6 yaş çocuklarının dikkat ve dil becerilerine etkisinin incelenmesi	Yüksek Lisans
121	Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan Yeni Hitit ders kitabının dört temel dil becerisi ve kültür açısından incelenmesi	Yüksek Lisans
122	İlkokul birinci sınıfa devam eden 60-66-72 aylık öğrencilerin dil becerilerinin incelenmesi	Yüksek Lisans
123	Türkçe eğitimde araç metin olarak tiyatro eserlerinin önemi ve dil becerilerini geliştirmedeki rolü	Yüksek Lisans
124	Garib-nâme'deki temel dil becerilerinin Türkçe dersi öğretim programı (2006) kazanımlarıyla uyumu	Yüksek Lisans
125	Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerine ilişkin stratejiler	Yüksek Lisans
126	İkinci dil öğretim kaynaklarında yer alan anlama etkinliklerinin karşılaştırılması: Yeni Hitit ve New Headway örneklemi	Yüksek Lisans
127	Manzum hayvan masallarının anlama ve hatırlama becerilerine etkisi	Yüksek Lisans
128	İlköğretim sekizinci sınıf Türkçe dersinde bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin anlama becerisine etkisi	Yüksek Lisans
129	Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin anlama becerilerine yönelik öz yeterlikleri	Yüksek Lisans
130	Çin Hong-Kong, Finlandiya, Kore, Singapur ve Türkiye'nin ana dili öğretim programlarının karşılaştırılması	Yüksek Lisans
131	12 – 15 yaş grubu çocuklarına ana dili öğretiminde Türkiye ve İngiltere'nin karşılaştırılması	Yüksek Lisans
132	Almanya ve Türkiye'deki anaokullarında verilen anadili eğitiminde kullanılan oyunların çocukların temel dil becerilerine etkisi	Yüksek Lisans
133	Türkiye ve PISA da da başarılı olan ülkelerin (Finlandiya, Güney Kore, Singapur) anadili öğretim programlarının incelenmesi	Yüksek Lisans
134	İlköğretim 6. sınıf Milli Eğitim Bakanlığı Türkçe kitabındaki metinlerin anadil eğitiminde metin olma özelliğine uygunluğu	Yüksek Lisans

135	Strateji temelli dinleme etkinliklerinin yedinci sınıf öğrencilerinin dinleme becerisiyle strateji kullanma düzeyine etkisi	Doktora
136	Ortaokul Türkçe derslerinde öğrencilerin dinleme becerisinin geliştirilmesi ve gelişim durumlarının belirlenmesine yönelik bir eylem araştırması	Doktora
137	Ortaokul öğrencilerinin eleştirel dinleme becerilerinin geliştirilmesi	Doktora
138	Dinleme motivasyonu ile dinlediğini anlama ve anlatma becerileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi	Doktora
139	Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin eleştirel dinleme becerilerinin geliştirilmesi	Doktora
140	Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde elektronik dinletilerin dinlediğini anlama başarısı ve dinleme kaygısına etkisi	Doktora
141	Türkçe öğretiminde masallarla yapılan etkinliklerin dinleme becerilerine etkisi	Doktora
142	İki dilli ortaokul öğrencilerinin konuşma-dinleme becerilerine ilişkin öz yeterlikleri ve Türkçe dersinde karşılaştıkları sorunlar	Doktora
143	Lise öğrencileri için empatik dinleme ölçeğinin geliştirilmesi	Doktora
144	Ortaokul Türkçe derslerinde eleştirel dinleme/izleme uygulamaları üzerine bir eylem araştırması	Doktora
145	Yabancılara Türkçe öğretiminde dinleme metinlerin incelenmesi ve değerlendirilmesi	Doktora
146	Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde otantik dokümanların kullanımı ve A1-A2 düzeyinde dil becerilerine etkisi	Doktora
147	4. sınıf öğrencilerinin temel dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik tersyüz sınıf modelinin uygulanması	Doktora
148	Okul öncesi eğitimde diyaloğa dayalı okuma yöntemine göre hazırlanan Türkçe etkinliklerinin sözel dil becerilerine etkisi	Doktora
149	Uyarlanmış çok ögeli bilişsel strateji öğretiminin görme yetersizliği olan ortaokul öğrencilerinin dinlediğini anlama ve özetleme becerileri üzerine etkisi	Doktora
150	Türkçe derslerinde 'Erdemlerimiz' temasındaki sevgi kavramının işlenmesinde aktif öğrenme tekniklerinin anlama becerisi üzerine etkisi	Doktora
151	Ortaokul öğrencilerinin eleştirel ve yaratıcı düşünme becerileri ile anlama becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi	Doktora
152	İlkokul öğrencilerinin dinlediğini ve okuduğunu anlama becerilerinin zihinsel süreçler bakımından incelenmesi	Doktora
153	Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin anlama becerileri ile dil bilgisine yönelik başarıya, kalıcılığa ve Türkçeye yönelik tutuma etkisi	Doktora
154	Türkçe öğretmenlerinin anlama becerilerinde ölçme ve değerlendirmeye yönelik görüşleri	Doktora
155	Üstbiliş strateji eğitiminin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin dinleme becerilerine etkisi	Doktora
156	Aktif öğrenme tekniklerinin dinleme becerisi üzerindeki etkileri	Doktora
157	Üstbiliş stratejileri öğretiminin dinlediğini anlama becerisine ve dinlemeye yönelik tutuma etkisi	Doktora
158	Yapılandırmacı karma öğrenme ortamlarının dinleme ve konuşma becerilerine etkisi	Doktora
159	Bütünleştirici dinleme modeli uygulamalarının ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerine etkisi	Doktora
160	Konuşma eğitiminin telaffuz vurgu ve tonlama konularının dinleme destekli öğretimi	Doktora
161	Öğrenme stiline dayalı eğitiminin ortaokul öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine ve dinlemeye yönelik tutumlarına etkisi	Doktora
162	Çoklu ortam uygulamalarının altıncı sınıf dinleme becerisinin gelişimine etkisi	Doktora
163	Dinleme ve konuşma becerilerinin kazandırılmasında yaratıcı drama temelli bir model önerisi	Doktora

164	Dinleme stratejileri öğretiminin beşinci sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine etkisi	Doktora
165	İlkokul dördüncü sınıf Türkçe dersinde dinleme becerilerinin geliştirilmesinde dijital hikayelerin kullanılması	Doktora
166	Türkçe öğretmeni adaylarının not alarak dinlemede özetleme stratejilerini kullanma becerileri	Doktora
167	Ortaokul ikinci sınıf öğrencilerinin temel dil becerilerinin geliştirilmesinde eğitsel oyunların başarı ve kalıcılığa etkileri	Doktora
168	Akademik ve dil becerileri eğitim programının 61-66 aylık çocukların bilişsel yetenekleri ile erken akademik ve dil becerilerine etkisi	Doktora
169	Down sendromlu ve engelli olmayan çocukların zihin kuramı becerileri ile dil becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi	Doktora
170	İlköğretim beşinci sınıf Türkçe dersi öğrenme-öğretme sürecinin anlama öğretimi açısından değerlendirilmesi	Doktora
171	Çoklu ortam uygulamalarına dayalı öğretimin 6. sınıf öğrencilerinin anlama becerilerine ve Türkçe dersi tutumlarına etkisi: Muş ili örneği	Doktora
172	Türkiye ve İsviçre'deki ortaokul öğrencilerinin ana dili öğretimi ders kitaplarının karşılaştırılması	Doktora
173	Türkiye ve İngiltere'de ilköğretim birinci kademede kullanılan ana dili öğretimi ders kitaplarının temel dil becerileri açısından karşılaştırılması	Doktora
174	Türkiye ve İngiltere ilköğretim anadili öğretim programlarının karşılaştırılması	Doktora
175	Ses sentezleme ve tanıma teknolojilerini kullanarak Türkçenin ana dil olarak öğretimi için zeki öğretim sistemi geliştirilmesi	Doktora